

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертаційну роботу Гладких Дмитра Михайловича
«Забезпечення банківської безпеки України в умовах розвитку інформаційної економіки», подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 21.04.01 – економічна безпека держави (економічні науки)

Вивчення дисертаційної роботи на тему «Забезпечення банківської безпеки України в умовах розвитку інформаційної економіки», автореферату та опублікованих праць Гладких Д. М. дозволяє сформулювати наступні узагальнені висновки щодо актуальності обраної теми, ступеня обґрунтованості наукових положень, наданих рекомендацій, їх достовірності, новизни та повноти викладення в опублікованих працях.

1. Актуальність обраної теми та її зв'язок із науковими програмами

Економіка України наразі знаходиться в умовах динамічних змін зовнішнього та внутрішнього середовища, які відбуваються під впливом як економічних, так і технологічних чинників. Така нестабільність вимагає від держави та її економіки швидкої адаптації до змін та пошуку нових шляхів забезпечення економічної безпеки держави.

Банківська система є однією з фундаментальних складових економіки країни, вона однією з перших відчуває на собі вплив внутрішніх та зовнішніх негативних чинників, що призводить до зниження її конкурентоспроможності, інституційної спроможності та зумовлює сповільнення темпів економічного розвитку. Важливість даної проблеми зростає внаслідок прискорення темпів розвитку елементів інформаційної економіки, що, з одного боку, надає банківській системі України нові можливості розвитку, з іншого, формує для неї низку нових ризиків і загроз.

Сучасні виклики вимагають переоцінки підходів до формування і реалізації грошово-кредитної політики та політики забезпечення банківської безпеки

держави, які мають стосуватися, насамперед, організації та трансформації банківської системи в умовах розвитку інформаційної економіки, що має створити передумови для забезпечення економічної безпеки та стійкого розвитку банківської системи України як визначальної складової системи економічної безпеки держави.

Відповідно до цього, особливої актуальності та значення набувають дослідження із питань розробки концептуальних, методологічних, інструментальних, прикладних компонентів забезпечення розвитку банківської системи країни в умовах інформаційної економіки з урахуванням загроз та можливостей зміцнення банківської безпеки держави. Об'єктивність та логіка наведених в роботі аргументів свідчить про актуальність, наукову значимість і практичну спрямованість дисертаційного дослідження Гладких Д.М. «Забезпечення банківської безпеки України в умовах розвитку інформаційної економіки».

Дисертаційна робота пов'язана з плановими науково-дослідними роботами Національного інституту стратегічних досліджень за темами: «Забезпечення фінансової безпеки держави в умовах реформування економіки України» (номер державної реєстрації 0115U003110), у межах якої автором визначені основні загрози безпеці банківської системи України та шляхи їх подолання, обґрунтовані заходи, спрямовані на стабілізацію банківської системи, «Пріоритети фінансової політики в контексті подолання загроз фінансовій безпеці держави» (номер державної реєстрації 0116U001476), у межах якої автором визначено основні ризики та обґрунтовано ключові напрями посткризового відновлення банківської системи України, «Пріоритети фінансової безпеки в контексті забезпечення стабілізації соціально-економічного розвитку України» (номер державної реєстрації 0117U004181), у межах якої автором визначено ключові ризики, пов'язані з націоналізацією ПАТ «Приватбанк», досліджено основні ризики валютно-курсової стабільності в Україні та напрями їх мінімізації, обґрунтовано основні напрями активізації корпоративного кредитування в Україні, «Безпековий вимір фінансової політики забезпечення економічного зростання в Україні»

(номер державної реєстрації 0118U003512), у межах якої автором досліджено ризики та перспективи використання в Україні криптовалют, обґрунтовано стратегічні засади грошово-кредитної політики на середньострокову перспективу, досліджено проблеми, пов'язані з функціонуванням ключових елементів фінансової інфраструктури в Україні та обґрунтовано необхідність віднесення окремих об'єктів до критичної інфраструктури у фінансовій сфері, «Вектори вдосконалення фінансової політики України в межах реалізації стратегії євроінтеграції» (номер державної реєстрації 0119U001034), у межах якої автором досліджено основні ризики та можливості банківської системи України в умовах стрімкого розвитку інформаційної економіки.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність та новизна

Наукові положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертації та виносяться на захист, є цілком теоретично обґрунтованими й містять результати їх практичного використання. Їх виклад супроводжується критичним оглядом та посиланням дисертанта на результати наукових робіт вітчизняних та закордонних науковців за обраною темою, вдалими застосуванням загальнонаукових принципів проведення досліджень, використанням сучасного методичного інструментарію та засобів обробки вихідної інформації.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується використанням широкої інформаційної бази за темою дисертації, в т.ч. офіційних статистичних даних, нормативно-правових актів, які стосуються монетарної політики та політики забезпечення банківської безпеки держави, монографій, численних наукових публікацій вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, Інтернет-джерел.

Автор достатньо повно та достовірно характеризує мету дисертаційного дослідження, яка полягає в розробці теоретико-методологічних засад, науково-методичних підходів та науково-практичних рекомендацій щодо забезпечення

банківської безпеки держави в умовах розвитку інформаційної економіки.

Дисертаційна робота складається зі вступу, п'яти розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, наукову проблему, завдання, об'єкт і предмет дослідження, відображено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, подано відомості щодо апробації та публікації результатів дослідження.

У першому розділі «Теоретичні аспекти дослідження банківської безпеки держави в умовах розвитку інформаційної економіки» розглянуто банківську систему України як ключову складову національної економіки (с. 53-80), досліджено теоретичні аспекти визначення змісту та характеристик інформаційної економіки (с. 80-99), визначено ризики і можливості розвитку банківської системи в умовах становлення інформаційної економіки (с. 100-116), проаналізовано теоретичні передумови формування механізму забезпечення банківської безпеки держави в умовах розвитку інформаційної економіки (с. 116-144).

У другому розділі «Концептуально-методологічні засади забезпечення банківської безпеки держави в умовах інформатизації економіки» обґрунтовано концептуальні засади забезпечення банківської безпеки держави в умовах розвитку інформаційної економіки (с. 147-161), сформовано категорійний базис забезпечення банківської безпеки держави в умовах становлення інформаційної економіки (с. 161-178), визначено принципи забезпечення банківської безпеки держави в умовах інформатизації економіки (с. 178-196), обґрунтовано необхідність застосування синергетичного підходу до забезпечення банківської безпеки держави в умовах розвитку інформаційної економіки (с. 196-208).

У третьому розділі «Науково-методичні основи оцінки рівня банківської безпеки держави в умовах розвитку інформаційної економіки» визначено перелік індикаторів банківської безпеки держави в умовах становлення інформаційної економіки (с. 211-255), здійснено комплексну оцінку стану банківської безпеки України в умовах розвитку інформаційної економіки (с. 256-272), вдосконалено науково-методологічний підхід до визначення синергетичного ефекту при

здійсненні регулюючого впливу держави на розвиток інноваційних процесів, пов'язаних із інформатизацією у банківській системі (с.272-281).

У четвертому розділі «Безпекові аспекти державної політики розвитку інформаційної економіки у банківській сфері» проаналізовано тенденції та суперечності процесу розвитку та забезпечення захисту безготівкових розрахунків (с. 284-310), досліджено ризики банківській безпеці та міжнародний досвід регулювання процесів поширення та легалізації криптовалют (с. 310-336), визначено ключові проблеми розвитку електронних кредитних платформ та особливості їх взаємодії з банками (с. 336-361).

У п'ятому розділі дослідження «Модернізація банківської системи України в контексті забезпечення банківської безпеки держави» автором визначено основні напрями розвитку нових видів безготівкових розрахунків в контексті забезпечення банківської безпеки держави (с. 364-385), окреслено шляхи убезпечення банківської системи внаслідок інституалізації ринку криптовалют та його законодавчого врегулювання (с. 385-401), визначено перспективи інституційно-правового регулювання діяльності в Україні електронних кредитних платформ (с. 402-412).

Наукові положення, висновки, пропозиції та рекомендації дисертаційного дослідження є достатньо обґрунтованими, що підтверджується використанням як вітчизняних, так і зарубіжних наукових праць, застосуванням таких загальнонаукових та спеціальних методів дослідження: логічного узагальнення, аналізу та синтезу, порівняльного аналізу, системного підходу, статистичного аналізу, порівняння, економіко-математичних та графічних методів, синергетичного підходу та методу диференціальних рівнянь, систематизації та статистичного аналізу та інших.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає, зокрема, у наступних конкретних результатах, отриманих особисто дисертантом (у порядку викладу матеріалу):

- визначено дуальний зв'язок між діяльністю банківської системи України в умовах розвитку інформаційної економіки та елементами системи економічної

безпеки держави, зокрема, розгляд першого як інструменту реалізації національних економічних інтересів, що створює нові можливості для зміцнення економічної безпеки держави, а також як джерела нових ризиків і загроз економічній безпеці держави за її складовими (С. 71-79);

- визначено нові можливості та ризики банківській безпеці держави в умовах розвитку інформаційної економіки, що виникають внаслідок змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі, що відрізняються їх класифікацією за критерієм відношення до напрямів розвитку інформаційної економіки в банківській сфері (безготівкові розрахунки, обіг криптовалют, розвиток електронних кредитних платформ) як основи для формування комплексу заходів із забезпечення банківської безпеки держави (С.100-116);

- розроблено концептуальні засади забезпечення банківської безпеки держави в умовах розвитку інформаційної економіки як сукупності теоретико-методологічних положень щодо визначення: методологічного підходу, цілей, принципів і методів, технології (завдань, методик, рекомендацій) цього процесу з використанням цільового впливу держави на процеси самоорганізації банківської системи з метою використання можливостей, що надає банківській системі розвиток інформаційної економіки та попередження розгортання принципово нових загроз банківській безпеці держави (С.147-161);

- запропоновано структуру та змістовне наповнення понятійно-категорійного базису забезпечення банківської безпеки держави в умовах розвитку інформаційної економіки, що встановлює логічні зв'язки між базовими категоріями управління розвитком банківської системи України, забезпечення економічної безпеки держави та розвитку інформаційної економіки; містить спеціальні поняття з поглибленням їх змістовного наповнення, зокрема: «банківська безпека держави в умовах розвитку інформаційної економіки» (що акцентує увагу на безконтактному здійсненні банківських операцій за допомогою використання ІТ-технологій); «банк» (що акцентує увагу на можливості дистанційного надання послуг), «банківська система України» (що обумовлює необхідність включення до складу банківської системи небанківських фінансових

установ), як теоретичної основи вдосконалення системи економічної безпеки держави та розроблення методичних підходів щодо її забезпечення в банківській сфері (С.56-58, 138, 161-178);

- визначено принципи забезпечення банківської безпеки держави в умовах розвитку інформаційної економіки, що включають загальносистемні принципи (принцип потенційної з'єднуваності, системності, синергізму), принципи, що сприяють цифровій трансформації банківської системи в умовах становлення та розвитку інформаційної економіки (достатності та адекватності відповідної законодавчої бази, наявності цифрової інформаційно-комунікативної інфраструктури банківської системи, оптимальної інтеграції банківської системи країни до загальносвітової системи господарських зв'язків, прозорості банківської діяльності у межах фінансового забезпечення транскордонного простору інформаційної економіки, захисту фінансових інтересів стейкхолдерів у мережі Інтернет) та принципи, що відображають необхідність врахування впливу суб'єктивних чинників (компромісу; суб'єктності; активної адаптації) як основи для удосконалення методологічного базису забезпечення банківської безпеки держави (С.153-154, 178-196);

- запропоновано використання синергетичного підходу до забезпечення банківської безпеки держави в умовах розвитку інформаційної економіки, що базується на положеннях синергетичної парадигми та передбачає: визначення особливостей об'єкту дослідження в цих умовах (зростання невизначеності, нерівноважності та нелінійності процесів у банківській системі під впливом інновацій, інститутів, посилення асиметрії інформації тощо) та здійснення оцінки банківської безпеки з урахуванням результатів моделювання регулюючого впливу держави, що є підставою для обґрунтування управлінських рішень щодо зниження ступеня нестабільності та ризику флуктуацій, що призводять до порушення динамічної стійкості системи й погіршують стан банківської безпеки держави (С.148, 153-161, 196-208);

- вдосконалено комплекс індикаторів для оцінки банківської безпеки держави в умовах розвитку інформаційної економіки, що відрізняється його

формуванням за критеріями: достатність рівня капіталізації банківської системи та її дохідність, прибутковість та ліквідність; збалансованість структури гривневих та валютних активів і пасивів; рівень конкуренції та фінансової інклюзії на ринку банківських послуг; розвитку е-інфраструктури банківської системи країни та інших нових елементів розвитку інформаційної економіки в банківській сфері; обґрунтуванням порогових значень індикаторів банківської безпеки держави; експертним визначенням вагових коефіцієнтів з метою розрахунку інтегрального індексу банківської безпеки держави в умовах розвитку інформаційної економіки (С.211-255);

- вдосконалено науково-методичні підходи щодо комплексного оцінювання економічної безпеки держави у банківській сфері в умовах розвитку інформаційної економіки за рахунок оцінки поточного стану банківської безпеки держави з використанням оновленої системи показників (у тому числі, за такими, що характеризують міру відповідності банківської системи України домінуючим тенденціям розвитку інформаційної економіки), а також додаткової оцінки регулюючого впливу держави на процеси самоорганізації банківської системи з метою досягнення позитивного синергетичного ефекту та попередження негативного в контексті забезпечення економічної безпеки держави (С.256-281);

- набули подальшого розвитку науково-практичні підходи щодо забезпечення захисту платіжної інфраструктури України як ключового елементу банківської безпеки держави, що відрізняються обґрунтуванням розподілу елементів платіжної інфраструктури за категоріями (критично важлива, життєво важлива, важлива, необхідна інфраструктура), що мають бути враховані у законодавстві України про критичну інфраструктуру (С.293-310);

- набули подальшого розвитку науково-практичні підходи щодо розширення сфери безготівкових розрахунків в контексті розвитку банківської системи України в умовах розвитку інформаційної економіки, що відрізняються визначенням як пріоритетних напрямів державної підтримки (приватні транскордонні грошові перекази, прийняття платежів готівкою для подальшого переказу, електронні гроші, системи мобільних платежів, у першу чергу –

безконтактних), так і обґрунтуванням заходів щодо їх реалізації як інструментів зміцнення банківської безпеки держави (С.364-385).

- набули подальшого розвитку науково-практичні підходи щодо визначення пріоритетів банківської безпеки України в умовах поширення обігу криптовалют, що відрізняються системним поданням заходів, спрямованих на впорядкування ринку криптовалют у короткостроковій та середньостроковій перспективі (С.310-336, 385-401);

- набули подальшого розвитку науково-практичні підходи щодо визначення напрямів забезпечення розвитку банківської системи України у сфері поширення електронних кредитних платформ, що відрізняються включенням до їх переліку заходів щодо законодавчого врегулювання їх діяльності стосовно зняття фактичної заборони для банків приймати участь у здійсненні даних операцій, окреслення відповідальності та повноважень кредиторів та позичальників, визначення стандартизованих підходів щодо оцінки операційних та кредитних ризиків даної схеми (С.336-361, 402-412).

Основні положення дисертації, висновки та пропозиції, що наводяться як логічний підсумок проведеної автором роботи, є повними та обґрунтованими, з високим ступенем наукової аргументації.

3. Практичне значення результатів дослідження

Практична цінність сформульованих у дослідженні висновків та рекомендацій підтверджується використанням його наукових положень, висновків і здобутків державними органами, банківськими установами, підприємствами ІТ-сектору, науковими установами та закладами вищої освіти у процесі практичної діяльності. Зокрема, авторські пропозиції щодо внесення зауважень до розробки Основних засад грошово-кредитної політики на 2019 р. та середньострокову перспективу були використані Радою Національного банку України (довідка № 10-0008/54533 від 21.10.2019 р.). Розробки щодо аналізу світового досвіду законодавчого регулювання діяльності у сфері обігу

криптовалют і аналізу проблем, що виникають у фінансовій сфері внаслідок розвитку ринку криптовалют, були використані у Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України (довідка від 22.08.2019 р.). Науково-практичні положення роботи були використані Національним інститутом стратегічних досліджень при підготовці аналітичної записки «Біткоїн та інші криптовалюти: ризики та перспективи використання в Україні», виконаної в межах НДР «Безпековий вимір фінансової політики забезпечення економічного зростання в Україні», номер державної реєстрації 0118U003512 (довідка № 293/702 від 07.10.2019 р.). Положення роботи щодо нових потенційних можливостей та ризиків, пов'язаних із поширенням елементів інформаційної економіки, що виникають перед банківською системою України та окремими банками, були використані у АТ «Альфа-банк» (довідка від 06.09.2019 р.). Результати дослідження, що стосуються заходів, які повинні елімінувати негативний вплив від розвитку інформаційних технологій на банки, використані у АТ «Айбокс Банк» (довідка від 04.10.2019 р.). У діяльності міжнародної ІТ-компанії «Homsters Internaional Ltd» були використані наукові розробки автора щодо дослідження особливостей діджиталізації грошового обігу (довідка від 05.09.2019 р.). Отримані в роботі результати та висновки щодо формування безпекових умов в організації банківської діяльності були впроваджені у Національному транспортному університеті в процесі підготовки студентів (довідка № 2211/05 від 29.10.2019 р.). Запропоновані в роботі положення та пропозиції були використані у відокремленому структурному підрозділі «Інститут інноваційної освіти Київського національного університету будівництва і архітектури» в процесі підготовки студентів (довідка № 04-12.1/542 від 06.09.2019 р.).

4. Повнота викладення результатів дисертації в опублікованих працях

Результати дисертаційного дослідження пройшли достатню апробацію на науково-практичних конференціях різного рівня. У цих публікаціях у повній мірі викладені усі наукові результати, отримані дисертантом.

В опублікованих автором роботах знайшли відображення положення,

висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації. Основні положення дисертаційної роботи представлені у 103 наукових працях, із них – 7 монографій, у т.ч. 2 одноосібні монографії та 5 колективних монографій, 53 публікації – у наукових фахових виданнях, 8 статей – у виданнях, введених до реєстру міжнародних наукометричних інформаційних баз даних, 9 публікацій в інших виданнях, 26 публікацій апробаційного характеру.

Результати досліджень та рекомендації дисертаційної роботи доповідалися та схвалені на 26 науково-практичних конференціях.

Автореферат дисертації Гладких Д.М. повною мірою відображає зміст, структуру, основні положення, висновки і рекомендації, які виносяться на захист, і є ідентичним результатам дисертаційної роботи.

Ознайомлення з друкованими працями здобувача підтверджує достатній рівень відображення результатів дисертаційної роботи у фахових виданнях та авторефераті. Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають авторові право публічного захисту дисертації.

5. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Відзначаючи загальний високий рівень обґрунтованості теоретичних і методичних положень, цілісність роботи та її практичне значення, слід зауважити, що дисертаційне дослідження не позбавлене певних недоліків, а деякі положення вимагають більш глибокого опрацювання та уточнення.

1. У підрозділі 1.1, описуючі основні функції Національного банку України з посиланням на ст. 7 Закону України «Про Національний банк України», на с. 60-62 автор здійснює їх класифікацію на «стратегічні», «регуляторні та наглядові», «організаційні» та «допоміжні». На мою думку, даний розподіл є доволі дискусійним, особливо в частині функцій, що не є стратегічними. Крім того, автор не згадує про нові функції регулятора, які він активно опановує в останні роки, пов'язані саме з активною інформатизацією економіки в цілому та банківської системи, зокрема. Мова йде про функції забезпечення фінансової інклюзії

населення, підвищення рівня його фінансової грамотності, функцію стимулювання інновацій у банківській сфері, що проявляється, зокрема, у активній підготовці НБУ до емісії власної цифрової валюти (е-гривня), яка вже пройшла етап тестових випробувань.

2. Аналізуючи ключові показники діяльності банківської системи України, що містить таблиця 1.2, на с. 69, автор стверджує, що серед основних ознак, які характеризують стан банківської системи України, є, зокрема, суттєве зменшення кількості банківських відділень, що погіршує умови конкуренції на банківському ринку та знижує рівень доступності банківських продуктів для клієнтів – юридичних і фізичних осіб.

Дане твердження є дискусійним, адже в Україні та світі загалом відбувається процес поступової трансформації банківських послуг у напрямку їх переходу в он-лайн режим. Значна частка банківських послуг надається споживачам дистанційно (через платіжні термінали, мережу Інтернет, мобільні сервіси тощо) без посередництва фізичної особи-працівника відділення. Таким чином, процес скорочення банківських відділень є об'єктивною реальністю, яка не знижує рівень конкуренції на банківському ринку і не заважає клієнтам користуватись банківськими продуктами за допомогою ІТ-сервісів.

3. На с. 150 роботи автор наголошує, що, регулюючи параметри надання кредитів, банківська система України безпосередньо формує та визначає напрями розвитку економіки та точки економічного зростання.

Насправді ж в процесі кредитування банки (особливо приватні та з капіталом іноземного походження) керуються виключно завданням максимізувати прибуток в інтересах своїх власників. Отже, саме тому в Україні банки кредитують переважно підприємства, що мають короткий термін окупності проектів, натомість відмовляються кредитувати довгострокові інвестиційні програми, що потрібні для сталого розвитку економіки України.

4. Запропонований автором комплекс індикаторів для оцінки рівня банківської безпеки держави в умовах розвитку інформаційної економіки (с. 244), на мій погляд, є доволі громіздким, адже складається з 38 показників. На мою

думку, авторів було б доцільно перенести акцент з розгляду індикаторів, які вже розраховуються на регулярній основі на рівні Національного банку України, Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України та Світового банку, на нові індикатори, які розраховані автором самостійно та стосуються безпосередньо нових елементів інформаційної економіки, що прямо впливають на банківську безпеку держави.

5. Запропонований комплекс індикаторів бажано доповнити новим показником, який розраховується Національним банком України та є обов'язковим для дотримання українськими банками з кінця 2018 року, а саме коефіцієнтом покриття ліквідністю, LCR (норматив ліквідності, що встановлює мінімально необхідний рівень ліквідності для покриття чистого очікуваного відпливу грошових коштів протягом 30 календарних днів з урахуванням стрес-сценарію).

6. У підрозділі 4.1 роботи «Тенденції та суперечності процесу розвитку та забезпечення захисту безготівкових розрахунків» автор докладно описує складові елементи фінансової інфраструктури в Україні та пропонує власну їх класифікацію на 4 групи: критично важливу; життєво важливу; важливу та необхідну інфраструктури, до якої автор пропонує віднести пункти обміну валют.

На мій погляд, настільки докладний розподіл фінансової інфраструктури є надмірним, оскільки діяльність таких видів необхідної інфраструктури майже не впливає на економічну безпеку держави.

7. За результатами аналізу поточного стану розвитку безготівкових розрахунків в Україні з урахуванням ризиків та загроз банківській безпеці держави в умовах розвитку інформаційної економіки автор визначає найбільш перспективні види безготівкових розрахунків як інструментів зміцнення банківської безпеки держави, розвиток яких потребує всебічної підтримки з боку держави, до яких відносить, серед іншого, приватні транскордонні грошові перекази (с. 376-385, 412). Погоджуючись в цілому з автором у питанні важливості цього виду надходжень для економіки України, слід зазначити також, що в тексті роботи приділено недостатньо уваги описанню механізму впливу

цього чинника на стан економічної безпеки держави. Крім того, автор у тексті роботи ухилився від викладення власної точки зору на проблему надмірної залежності України від динаміки надходження «коштів заробітчан».

8. Аналізуючи роботу в комплексі, слід зазначити, що автор обійшов увагою регіональний аспект діяльності банківської системи України, натомість він має важливе значення для формулювання та реалізації як монетарної політики Національного банку України, так і державної політики забезпечення банківської безпеки держави. Актуальність цього питання пов'язана, зокрема, з тим, що в Україні є регіони-лідери з точки зору вкладів населення та ресурсів і кредитів юридичних осіб, зокрема, Київський регіон, Дніпропетровська, Одеська, Львівська області, що сукупно формують лівову частку банківських активів і пасивів. Натомість Закарпатська, Тернопільська, Волинська, Кіровоградська області внаслідок комплексу причин є аутсайдерами з точки зору кредитної активності та банківських вкладів. На мою думку, одним із завдань банківської системи України як інструменту забезпечення національних економічних інтересів має бути поступове вирівнювання рівня економічного розвитку різних регіонів країни.

Разом із тим, зазначені зауваження носять рекомендаційний характер і не мають суттєвого впливу на загальне позитивне враження від дисертаційного дослідження.

6. Загальний висновок

Дисертаційна робота є одноосібною, логічно побудованою, завершеною науковою працею, яка містить вирішення актуальної наукової проблеми, суть якої полягає у розробці концептуальних, методологічних, інструментальних та прикладних компонентів забезпечення розвитку банківської системи країни в умовах інформаційної економіки з урахуванням загроз та можливостей зміцнення банківської безпеки держави.

Тема роботи є актуальною та відповідає паспорту спеціальності 21.04.01. – економічна безпека держави.

Дисертаційна робота «Забезпечення банківської безпеки України в умовах розвитку інформаційної економіки» за науковою новизною, змістом, обсягом, теоретичним і практичним значенням та оформленням відповідає вимогам пунктів 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою КМУ № 567 від 24.07.2013 р. (зі змінами), а її автор Гладких Дмитро Михайлович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 21.04.01 – економічна безпека держави (економічні науки).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри туризму

ВНЗ «Харківський національний

економічний університет імені

Семена Кузнеця» Міністерства

освіти і науки України

К. Г. Наумік-Гладка

Підпис К. Г. Наумік-Гладкої засвідчую:

Вчений секретар

ХНЕУ ім. С. Кузнеця

О.В. Писарчук